

TÜRKİYE’NİN ETKİNLİK TURİZMİ POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

An Evaluation of Event Tourism Potential of Turkey

Medet YOLAL *

ÖZ

Etkinlikler genellikle turistik bir çekicilik olarak kabul edilirler. Dolayısıyla küçük büyük bütün yerleşim yerleri kimi zaman yerel, kimi zaman ulusal veya uluslararası etkinlikler düzenleme arayışı içindedirler. Gerek sahip olduğu tarihi miras gerekse doğal ve kültürel kaynaklarından dolayı Türkiye, etkinlik anlamında önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak düzenlenen etkinlikler çoğunlukla küçük ölçekli, yerel nitelikte ve gerektiği gibi planlanıp yönetilmediğinden etkinlik turizmi potansiyelinden yeterince yararlanamadığı gözlenmektedir. Bu çalışmanın amacı öncelikle Türkiye’nin etkinlik turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi ve sonrasında etkinlik turizminden daha etkin yararlanabilmek için bir yol haritası ortaya konulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle etkinliklerin düzenlendiği destinasyonlar üzerindeki etkileri incelenmiştir. İzleyen bölümde Türkiye’nin etkinlik turizmi potansiyeli ele alınmış, son bölümde ise etkinlik turizminden beklenen faydaların elde edilmesi için yapılması gerekenler tartışılmıştır. Tartışmalar yerel halkın katılımının da sağlanacağı bir planlama modelinin önemine işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: *Etkinlik Turizmi, Etkiler, Katılımcılar, Türkiye*

ABSTRACT

Events are often viewed as tourist attractions. Therefore, small or large, all the destination are in search for organizing local, national or sometimes international events. In this sense, Turkey has an abundant potential for the event tourism thanks to its heritage and natural and cultural resources. However, this potential is not well-benefited since the organized events are mostly small in scale, local or short in duration due to lack of appropriate planning and management. In this regard, this study aims to evaluate event tourism potential of Turkey, and offer a roadmap for better management of these events. In this regard, initially the impacts of events on hosting destinations are scrutinized. Next, event tourism potential of Turkey is examined, and in the last section a guideline is offered in order to better benefit of the event tourism. The study discussions underline the importance of participatory planning that incorporates the local residents.

Keywords: *Event Tourism, Impacts, Participants, Turkey.*

---

* Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümü Öğretim Üyesi,
myolal@anadolu.edu.tr

GİRİŞ

KUTLAMALAR, FESTİVALER, FUARLAR, şölenler gibi etkinlikler kültürel üretim ve tüketimin vazgeçilmez bir parçasıdır. Etkinlik, düzenlendiği kentlerde bulunan doğal ve fiziksel kaynakları canlandırıcı, o yer için imaj oluşturucu ve bir turizm çekiciliği olarak bir takım faaliyetlerin sistematik planlanması, geliştirilmesi ve pazarlanması olarak da tanımlanabilmektedirler (Getz, 1997). Etkinlikler çoğunlukla yarattıkları gelir artırıcı etkileri, yerel işletmelerde artan ticaret ve yeni istihdam olanakları, yerel yönetimler için ek gelir imkânı ve yerel halk için yaşam kalitesinin artırılması çabalarıyla ilişkilendirilirler. Dahası kamu hizmetlerinin geliştirilmesine, kent mekânlarının yeniden yapılandırılmasına ve yeni altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesine katkı sağlarlar (Bob ve Swart, 2009; Kim ve Petrick, 2005). Benzer şekilde etkinlikler, daha sonrasında yerel halk tarafından da kullanılacak uzun soluklu tesisler de kazandırır. Dolayısıyla etkinlikler halklar tarafından kültürel çeşitliliklerini sergilemek, yerleşim yerini tutundurmak, yerel halk için eğlence olanaklarını arttırmak, bölgeye ziyaretçi çekmek, böylelikle yaşanan yerdeki yaşam kalitesini geliştirmek ve gelir yaratmak amaçlarıyla düzenlenirler.

Özellikle ziyaretçi çeken, başka kentlerden ve ülkelerden insanların kenti ziyaret etmesine neden olan etkinlikler, önemli bir gelir kaynağı yaratma potansiyeline sahiptirler. Uzun yıllar boyunca düzenlenen ve gelenekselleşen etkinlikler, aynı zamanda düzenlendikleri yerlerdeki toplumsal yaşamı canlandırarak insanların bir araya gelmesine ve bir topluluk duygusu yaratılmasına katkı sağlarlar. Etkinlikler düzenlendikleri destinasyon ya da bölgeye turist çekmelerinin yanı sıra, toplumsal kimliğin korunmasına ve gelişmesine de yardımcı olmaktadır (Derret, 2004: 39). Etkinlikler ayrıca bireylere günlük yaşamın rutininden ve sıkıcılığından uzaklaşmak, hayatı daha anlamlı hale getirmek, önemli sayılabilecek kişisel ve toplumsal olayları anmak ve hatırlamak olanağı verirler (Tokay Arğan ve Yüncü, 2016). Anılan bu nedenlerden dolayı küçük büyük bütün yerleşim yerleri kimi zaman yerel, kimi zaman ulusal veya uluslararası etkinlikler düzenleme arayışı ve çabası içindedirler (Rees, 2000; Cudny, Korec ve Rouba, 2012).

Türkiye'deki yerleşim yerleri de imajlarını geliştirmek, kentsel gelişmeyi teşvik etmek, ekonomik, kültürel ve toplumsal yaşamı canlandırmak ve ziyaretçi ve yatırım çekmek için etkinlikler düzenlemektedirler. Zengin Anadolu kültürünün canlı tutulması için her şehir, kasaba, bölge ve hatta kimi köyler bile etkinlik düzenlemekte, büyüyen etkinlik turizmi potansiyelinden fayda sağlamayı amaçlamaktadır. Hâlihazırda Türkiye'de yıllık olarak 1400 civarında küçük büyük etkinlik düzenlenmektedir (www.kulturportali.gov.tr). Bu etkinliklerin kimi yalnızca belirli bir tarımsal veya sanayi ürününün tanıtımı için düzenlenirken kimi de kültürel temalara yoğunlaşmaktadır. Ancak bu etkinliklerin büyük bir

çoğunluğu, iyi organize edilememiş olmaları, duyurum ve tanıtımlarının tam yapılmamış olması, finansal sorunlar gibi nedenlerle uzun soluklu olamamakta, yerel yöneticilerin, yerel halkın ve düzenleyici kurum ve kuruluşların kısa ve uzun soluklu beklentilerinin karşılanamaması ile sonuçlanmaktadır. Dolayısıyla naif beklentilerle düzenlenmeye başlayan etkinlikler kısa süre sonra başarısızlıklarından ve karar mekanizmalarındaki kısıtlılıktan dolayı sürekli kılınamamaktadır. Bu nedenlerle Türkiye'nin etkinlik turizmi potansiyeline ilişkin daha kapsamlı değerlendirmelerin yapılması, analizlerin deneysel çalışmalarla desteklenmesi ve etkinlik düzenlemeyi amaçlayan yerel yönetimlere, organizatörlere, ilgili kurum ve kuruluşlara bir yol haritası çizilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Yukarıda değinilen nedenlerden dolayı bu çalışmada Türkiye'nin etkinlik turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi ve düzenlenen etkinliklerden istenilen çıktılarının sağlanması için yerel yöneticilere, etkinlik organizatörlerine ve ilgili kurum ve kuruluşlara bir yol haritası oluşturulması amaçlanmaktadır. Betimsel nitelikteki bu çalışmada öncelikle etkinlik turizminin etkileri incelenecek, daha sonrasında Türkiye'nin etkinlik turizmi potansiyeli tartışılacak, son olarak da etkinlik turizminden beklendiği faydaların sağlanması, etkinliklerin olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesi için yapılması gerekenler ele alınacaktır. Bu tartışma etrafında etkinlik düzenlemekte olan ve/veya yeni etkinlikler düzenlemeyi hedefleyen yerleşim yerleri için kuramsal ve pratik değerlendirmelerle katkı sağlanması beklenmektedir.

ETKİNLİKLERİN ETKİLERİ

Turizm alanyazınında belirli bir yerleşim yerinde düzenlenen etkinliklerin algılanan etkileri hem yöneticiler hem de akademi açısından önemli bir konudur. Bu durum yerel halkın turizmin ve etkinliklerin gelişimine desteği açısından da oldukça önemlidir. Ancak etkinlikler olumlu faydalar yanında düzenlendikleri şehirlerde ekonomik, kültürel, toplumsal ve çevresel olumsuz etkiler de yaratabilmektedir. Bu nedenlerle etkinliklerin etkileri olumlu ve olumsuz etkiler olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

Etkinliklerin Olumlu Etkileri

Etkinlikler topluluklar tarafından kültürel miraslarının sergilenmesi, şehrin tutundurulması, şehre ziyaretçi çekilmesi ve yerel halk için yeni kültürel eğlence olanakları sunarak şehirdeki yaşam kalitesinin artırılması amacıyla düzenlenirler (Cudny, Korec ve Rouba, 2012). Delamere, Wankle ve Hinch (2001) halkın etkinliklerin etkilerine ilişkin algılarının 'toplumsal faydalar' ve 'kültürel-egitimsel faydalar' şeklinde olumlu etkiler olarak ortaya çıkması yanında 'yaşam kalitesi' ve 'kamu kaynaklarına ilişkin endişeler' gibi olumsuz algılar şeklinde ortaya çıktığını belirtmektedir. Buna göre yerel halk festivallerin ve benzeri etkinliklerin toplum açısından bir kutlama olduğunu, bu etkinlikler sayesinde toplum kimli-

ğinin ve imajının geliştiğini, toplumdaki birlik ve beraberlik hissini yaygınlaştırdığını ve toplumun yaşam kalitesinin iyileştiğini düşünmektedir. Benzer şekilde etkinlikler, toplumun yeni deneyimler yaşamasına, yeni şeyler öğrenmesine, kültürel deneyimlere katılmasına ve yeni beceriler keşfetmesine imkân vermektedir. Kişisel olarak düşünüldüğünde ise bireylerin etkinliğe katılan sanatçıları görme ve tanınmasına, yeni fikirler ve düşüncelerle karşılaşmasına, bireyin yeni şeyleri deneyimlemesine, mutluluk hissi ve yaşadığı toplumun bir bireyi olmaktan dolayı gurur duymasına etki etmektedir (Delamere, 2001). Benzer şekilde, Prebensen, Chen ve Uysal'ın da (2014) belirttiği üzere bireyler hazcı tüketim arayışı içerisinde oldukları ve etkinliklere yenilik arayışı, eğlence, haz alma, prestij, sosyalleşme ve öğrenme gibi nedenlerle giderek bireysel fayda elde etmeyi amaçlarlar. Tatmin edici deneyimler sonucu elde edilen anlamlı bir hayat algısı bireylerin, yerel halkın ve ziyaretçilerin yaşamlarına ilişkin olumlu düşünceler geliştirmelerine yardımcı olma potansiyeline sahiptir (Lee, Manthiou, Jeong, Tang ve Chiang, 2014; Tresidder, 2015).

Etkinliklere ev sahipliği yapılması yerel halk için toplumsal faydalar da sağlayabilmektedir. Bu etkinlikler ev sahibi toplulukta bir topluluk duygusu yaratılmasına katkı sağlar. Etkinlikler, ziyaretçilerle yerel halk arasında bir kültürel mücadele ortamı yaratarak yerel halk için eğlence ve boş zaman olanağı sunarlar (Arcodia ve Whitford, 2006; Getz, 1993). Artan rekreasyon tesisleri yerel halka eğlence, öğrenme ve kültürel ağırlama olanakları sunar (Gursoy, Kim ve Uysal, 2004; Liang, Illum ve Cole, 2008) ve yerel halkın toplum sağlığına katkıda bulunur. Bütün bu olanaklar yerel halkın etkinlikten haz almasına katkıda bulunduğundan, etkinliğe yönelik desteğinde de bir artış sağlayabilir. Etkinliğe ilişkin olumlu tutumlar, etkinliklere yönelik desteği de etkileyecektir.

Araştırmalar, mevcut altyapı ve tesisleri kullanmalarından dolayı etkinliklerin yüksek düzeyde bir yatırıma gereksinim duyulmadığını göstermektedir (Litvin ve Fetter, 2006). Ancak Jeong ve Faulkner'e (1997) göre özellikle büyük etkinlikler şehrin gelişimine olumlu katkılar sağlamaktadır. Olimpiyat Oyunları, Dünya Kupası gibi büyük etkinlikler şehirlerin trafik sorunlarının çözülmesine, şehir içi ve çevre yollarının geliştirilmesine ve kentsel gelişimin hızlandırılmasına katkı sağlamaktadır. Bunun yanında etkinlikler yeni stadyumlar, gösteri ve sergi salonları gibi şehir halkının etkinlik sonrasında da kullanabilecekleri kimi tesislerin kazandırılmasını da sağlayabilmektedirler (Gursoy, Yolal, Ribeiro ve Netto, 2016).

Etkinliklerin yerleşim yerindeki çekim noktalarının tanıtımının yapılması ve pazarlanmasında da önemli rol oynadıkları ifade edilmektedir (Fredline ve Faulkner, 2000). Olumlu imaj geliştirilerek ve durağan çekiciliklerle toplumsal gelişim hareketine geçirilerek ziyaretçi, yatırımcı ve sponsorların bölgeye çekilmesine yardımcı olmaktadır (Getz, 1991; Quinn, 2006; Richards ve Wilson,

2004). Benzer şekilde etkinlikler, özellikle mevsimsel yoğunluğun yaşandığı destinasyonlarda sezonun uzatılması ve turizmin mevsimsellik etkisinin azaltılmasına da yardımcı olmaktadır (Allen, O'Toole, McDonnell ve Harris, 2002).

Gursoy ve arkadaşları (2004) etkinliklerin toplum gururu ve bağlılığını olumlu yönde etkilediğini ifade etmektedirler. Türkiye'de yapılan benzer bir çalışmada Yıldız ve Polat (2016) Eskişehir halkının şehirde düzenlenen festivaller ve etkinliklerin etkilerine yönelik algıları üzerine yaptıkları çalışmada dört boyut elde etmiş olup, bu boyutlar; kentsel gurur, olumsuz etkiler, kültürel etkiler ve sosyo-ekonomik etkiler şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu çalışmaya göre bir yerleşim yerinde düzenlenen etkinliklerin kapsamı ve boyutu geliştikçe kentte yaşayanların o kentte yaşıyor olmaktan dolayı gurur duydukları görülmektedir.

Etkinlikler topluma eğlence olanağı sunmanın yanında, bireylerin topluluğa bağlılıklarını gösterebilmeleri için de özel durumlar yaratırlar (Rao, 2001). Toplumun yeniden canlanmasına ve bireylerin topluluğa bağlılığının geliştirilmesine olanak tanırırlar (Ferdinand ve Williams, 2013). Del Barrio, Devesa ve Herro'nun (2012) savundukları üzere etkinlikler modern toplumların yabancı ziyaretçi ve harcamalarını bölgeye çekme, yeni bir şehir imajı oluşturma ve kültürel yaratıcılık ve toplumsal bağlılık için itici bir güç oluşturma hedeflerini gerçekleştirmesine yardımcı olurlar. Örneğin, İzmir Enternasyonal Fuarı'nın sosyo-ekonomik etkilerinin ortaya konulmaya çalışıldığı bir çalışmada Erden ve Yolal (2016) en önemli algılanan etkinin topluluğa bağlılık duygusunun geliştirilmesi olduğunu belirlemişlerdir.

Etkinlikler aynı zamanda toplumda hoşgörünün ve ziyaretçi ile ev sahibi arasında anlayışın geliştirilmesi için bir platform hazırlayarak yerel halk ve yerel halk ile ziyaretçiler arasında kültürel değişim ve karşılıklı anlayışı geliştirme etkisine sahiptirler (Besculides, Lee ve McCormick, 2002). Benzer şekilde etkinlikler farklı etnisitelere ve kültürel geçmişlere sahip toplum bireyleri arasında karşılıklı anlayışı geliştirerek toplum açısından bir yapı taşı işlevi görmektedirler (Getz, 1991, 1997). Dahası, kişinin kendi kültürünü yabancılara sunması toplum içindeki bağların güçlenerek kimlik, toplumsal onur, bağlılık ve destek duygularının yükselmesine neden olur. Kültürel etkinliklerin etkileşimli yapısı aracılığıyla kültürün tanıtımı ve toplumsal sermayenin büyütülmesine katkı sağlarlar (Attanasi, Casoria, Centorrino ve Urso, 2013). Arcodia ve Whitford'un (2006) savunduğu üzere, etkinlik düzenlenmesi toplumsal kaynakların ve uzmanlıkların farkına varılmasını, daha önceden birbiriyle bağlantısız bireylerin birbirleriyle etkileşim içerisine girerek toplumsal bağlar geliştirilmesini sağlamaktadır. Böylelikle etkinlikler toplumsal bağları güçlendirerek toplumsal ve kültürel kimlik oluşumuna ve güçlendirilmesine olanak tanımaktadırlar.

Araştırmalar etkinliklerin toplulukların kültürel ve eğitimsel gelişmeleri açısından da önemli bir işleve sahip olduğunu göstermektedir (Getz, 1997). Dwyer,

Mellor, Mistilis ve Mules (2000) etkinliklerin düşünce ve görüşlerin mübadelesine olanak tanıdıklarını böylelikle toplumsal eğitime destek verdiklerini savunmaktadırlar. Öte yandan farklı kültürlerden katılımcıların katıldığı ve performanslarını sergilediği etkinlikler toplumun ve bireylerin yeni şeyler öğrenmelerine, yeni yaşam anlamları oluşturmalarına yardımcı olmaktadır. Farklı performanslar, müzikler, danslar, filmler bireylerin yaşamlarını zenginleştirerek yeni şeyler öğrenme ve deneyimleme arzusu duymalarıyla sonuçlanabilmektedir.

Konuya ilişkin yapılmış araştırmalar etkinliklerin yalnızca yerel halka değil, aynı zamanda etkinliğe katılmak üzere gelen ziyaretçiler için de fayda sağladığını göstermektedir (Besculides vd., 2002). Etkinlikler katılımcıların çeşitli üst düzey gereksinimlerinin tatmin edilmesi açısından da bir takım olanaklar sunmaktadır (Cushman, Veal ve Zuzanek, 2005). Dahası, etkinlikler ziyaretçilerin kendilerini gerçekleştirmelerine katkı sunacak eğitimsel, duyuşsal ve algısal fırsatlar yaratmaktadır (Getz, 2015). Tayvan'daki yerel bir festivalde, kültürel keşfetmenin ziyaretçileri etkinliğe çeken en önemli unsur olduğu belirlenmiştir (Chang, 2006). Manolika, Baltzis ve Tsigilis (2015) sosyalleşme, aile birlikteliği, kaçış ve yenilik arayışının yanında öğrenmenin önemli bir katılımcı güdüsü olduğunu rapor etmektedirler. Benzer şekilde Lee, Arcodia ve Lee (2012) Güney Kore'de çok kültürlü bir festivalin katılımcıları üzerine yaptıkları bir araştırmada yeni şeyler öğrenme, bilgi birikimini genişletme gibi bilişsel faydaların, dönüşümsel faydaların ardından ikinci en önemli güdüsel unsur olduğunu belirlemişlerdir. Daha yakın tarihli bir çalışmada ise Adana'da düzenlenen Uluslararası Portakal Çiçeği Karnavalı katılımcılarının etkinliğe ilişkin algıladıkları boyutlar arasındaki 'bireysel yararlar' boyutu altında 'yöre kültürü ve portakal çiçeğine ilişkin bilgi artışı' önemli bir boyut olarak tespit edilmiştir (Yıldırım, Karaca ve Çakıcı, 2016).

Etkinliklerin Olumsuz Etkileri

Fredline, Jago ve Deery (2003) etkinliklerin toplumsal etkilerini ölçmek üzere geliştirdikleri ölçek neticesinde etkinliklerin toplumsal etkilerini altı başlık altında toplamışlardır. Bu çalışma sonuçlarına göre ortaya çıkan boyutlar şu şekildedir: Toplumsal ve ekonomik gelişim faydaları; suç ve rahatsızlık etkisi; kamu hizmetleri üzerindeki etkiler; davranış ve çevre üzerindeki etkiler; toplum üzerindeki uzun-soluklu etkiler ile kimi ürün ve hizmetlerin fiyatları üzerindeki etkiler. Burada ortaya konan boyutlardan yalnızca 'toplumsal ve ekonomik gelişim faydaları' etkinliklerin olumlu etkilerini ifade etmektedir.

Yerel halkın yaşam kalitesi üzerindeki olumlu etkilerine karşın etkinlikler yaşamın pahalılaşması, trafik yoğunluğu ve kalabalık, suç ve mülkiyet üzerinde hasarlar gibi olumsuz etkiler de yaratabilmektedir (Atci, Unur ve Gursoy, 2016; Dwyer vd., 2000). Bu sorunların başında etkinliğe katılmak üzere farklı yerlerden gelen kalabalıklarla birlikte toplumda istenmeyen davranışlarda artış görülmesi-

dir. Buna bağlı etkinliklerin suç, yıkıcılık ve barbarca davranışlarda artışa neden olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde etkinlik kalabalıkları yerleşim yerlerinin hâlihazırda kısıtlı olan toplumsal hizmetleri üzerinde bir baskıya neden olmaktadır (Gursoy vd., 2004).

Etkinlikler fiziksel ve doğal çevre üzerinde de olumsuz etkiler yaratarak doğal, kültürel ve tarihi kaynakların bozulmasına neden olacak etkilere sahip olabilmektedir (Gursoy ve Kendall, 2006). Bununla beraber etkinlikler günlük iş rutini üzerinde baskı yaratabilmekte, mahremiyetin kaybolmasından dolayı yerel halk arasında bir tatminsizlik hissinin yayılmasına neden olabilmektedir (O'Sullivan ve Jackson, 2002). Etkinlikler, ev sahibi toplumun toplumsal ve kültürel mozağini olumsuz bir şekilde etkileyerek toplumda kimlik kaybı neticesinde ahlak ve değerler üzerinde sorunlara neden olabilmektedir (Leenders, Go ve Bhansing, 2015). Dahası, Quinn'in (2009) belirttiği üzere etkinliğin olumsuz etkilerinden kaynaklı olarak yerel halkın olumsuz tutumlarından dolayı ziyaretçi topluluğun yaşam kalitesi de olumsuz bir biçimde etkilenebilmektedir. Etkinlikler ev sahibi toplum üzerinde olumsuz etkilere sahip olsa da çoğu araştırma, etkinliklerin olumlu etkilerinin olumsuz etkileri bertaraf ettiğini savunmaktadır (Gursoy ve Kendall, 2006). Örneğin yerel halkın turizmin gelişimine desteklerinin belirlenmesi üzerine alternatif modelleri test eden Nunkoo ve So (2015) olumlu etkilere daha fazla önem atfettiklerini saptamışlardır.

Etkinlikler yaşanılan çevreyle birlikte doğal çevre üzerinde de bir takım olumsuz etkilere sahip olabilmektedir. Etkinliklerin çevre üzerindeki etkilerini iki farklı boyut üzerinden ele alan Raj ve Musgrave'e (2009: 67) göre etkinlikler insan yapımı çevre üzerinde bir takım etkilere sahip olmaktadır. Binalar ve etkinliklerin düzenlendiği destinasyonun dokusu üzerinde görsel etkiler yaratabilmekte, alan kullanımında değişiklikler yapılmasına neden olabilmekte ve destinasyonun altyapısı üzerinde aşırı yükten dolayı olumsuz etkiler yaratmaktadır. Öte yandan su ve hava kalitesinde olumsuz değişimler, doğal kaynakların, flora ve faunanın yok olması gibi doğal çevre ve eko-sistem üzerinde de olumsuz etkiler ortaya çıkabilmektedir.

Etkinlik düzenlenmesi yerel kaynakların kullanılmasını gerektirmektedir. Kullanılacak kaynakların yapısı ve çapı ise etkinliğin boyutu ve süresinin bir işlevi olacaktır. Geniş kapsamlı ve daha uzun süreli etkinlikler yerel kaynaklar üzerinde daha fazla baskı yaratacaktır (Gursoy vd., 2016). Etkinliklerin düzenlenmesi için yararlanılacak kaynakların düzeyi yerel halk ve diğer paydaşlar arasında bir tepkinin doğmasına neden olacaktır. Kaynakların boşa gideceği kaygısıyla özellikle festival düzenlenmesinde yerel halkın çekinceleri ve itirazları doğabilmektedir (Burbank, Heying ve Andranovich, 2000). Yerel halkın bir bölümünün düzenlenecek etkinliğin faydalarının maliyetleri karşılamayacağı düşüncesiyle etkinliklere itiraz ettikleri bilinmektedir (Leenders vd., 2015). Hatta bazı-

ları etkinliklerin beklenen faydalardan daha fazla olumsuz etkileri olacağı, kamu kaynaklarının yanlış ya da kişisel çıkarlar için kullanıldığına ilişkin itirazları oluşabilmektedir (Getz, 2007). Dahası etkinlik düzenlenmesi için yeni tesislerin inşaa edilmesi, kimi altyapı çalışmalarının yapılması, vergilerin boşa harcandığı hissi verebilmektedir (Bob ve Swart, 2009; Getz, 2007). Benzer şekilde etkinlikler için harcanan kaynaklardan sadece belirli bir zümrenin çıkar sağladığına inanılmaktadır (Gotham, 2011). Dolayısıyla etkinliklere ilişkin olumlu veya olumsuz algılar, kullanılan kaynaklara ilişkin görüşlere göre değişiklik göstermektedir. Bu nedenle etkinlik düzenlenmesinde yerel halkın desteğinin sağlanmasında kararların ve harcamaların şeffaflığının sağlanması, etkinlik organizasyonunun sağlıklı yürütülmesi açısından oldukça önemlidir.

TÜRKİYE'NİN ETKİNLİK POTANSİYELİ

Etkinlikler mekânın özgün oluşuna işaret etmekte, çekim yaratmakta, ilgi uyandırmakta, düzenlenen yerin imajını geliştirmekte ve böylelikle ziyaretçileri, yatırımcıları ve sponsorları çekerek etkinlikle ilintili parasal kaynakları arttırmaktadır (Quinn, 2006). Günümüzde artık unutulmaya başlayan Anadolu kültürünün canlı tutulması, adet, gelenek ve göreneklerin gelecek kuşaklara aktarılması önem arz etmektedir. Bunun yanında yerel halk arasında birliktelik duygusunun yaratılması ve pekiştirilmesi, onları yaşamın günlük rutininden uzaklaştıracak, onlara eğlenme, yeni şeyler öğrenme ve hoşça vakit geçirme olanağı verecek etkinlikler düzenlemek için hemen her şehir, kasaba, bölge ve hatta kimi köyler bile etkinlik düzenlemektedir. Yerel halk için beklenen faydaların yanında yerleşim yerlerinin tanıtılması, yerel kutlamaların daha geniş kitlelere duyurulmasının yanı sıra gelen ziyaretçiler sayesinde yerel ekonominin canlandırılması ve ekonomik beklentilerin karşılanması da beklendi faydalar arasındadır. Yerleşim yerinin imajının geliştirilmesi, kentsel gelişmeyi teşvik etmek, ekonomik, kültürel ve toplumsal yaşamı canlandırmak amacıyla Türkiye'de yıllık olarak 1400 civarında küçük büyük etkinlik düzenlenmektedir. Üzerinde yaşanan coğrafyanın büyüklüğü, sahip olunan tarihsel geçmiş ve bölgesel farklılıklara bağlı olarak ortaya çıkan kültürel çeşitlilik, etkinlik bağlamında önemli bir potansiyelin bulunduğunu göstermektedir. Bu bölümde Türkiye'nin etkinlik potansiyeli farklı perspektifler bağlamında ele alınacaktır.

Uygurlıkların beşığı olması sıklıkla vurgulanan Türkiye pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış topraklar üzerinde kurulu bir ülke olarak bu medeniyetlerin tarihsel mirasını da yaşayan bir coğrafyadır. Onuncu yüzyıldan itibaren bu topraklara yerleşmeye başlayan ve zaman içinde farklı devletler kurarak Anadolu'yu sahiplenen Türkler kutlanabilecek, etkinliklerle şölenleştirilecek pek çok tarihsel olaya ve başarıya imza atmışlardır. Etkinlikler, belirli bir ülkede yaşayan halkların tarihini, dünya görüşünü, sosyal ve kültürel kimliğini sergileme olanağı veren

kutlamalardır. Dolayısıyla, tarihi olaylar üzerine kurgulanmış etkinlikler, toplumun geçmişi ve bu geçmişteki önemli olayların yeni kuşaklara aktarılması işlevi görmesi açısından önemlidir. Bugün bu olaylar ve başarılar kısmen anılmakta, etkinliklerle kutlanmaktadır. Bu tür tarihi olaylara örnek olarak, Bursa'nın Fethi, İstanbul'un Fethi, Çanakkale Savaşları, İnönü Zaferleri gibi ülke tarihinde önemli olaylar verilebilir. Benzer şekilde kimi tarihi öneme sahip kişilere ilişkin de etkinlikler düzenlenmekte ve bir takım irili ufaklı kutlamalar yapılmaktadır. Dede Korkut Şölenleri, Ertuğrul Gazi, Seyit Battal Gazi gibi pek çok tarihsel kişi adına da etkinlikler düzenlenmektedir. Tarihi kişilikler arasında Mustafa Kemal Atatürk öne çıkmakta, gerçekleştirdiği başarılar ve Türkiye Cumhuriyeti'ne giden yolda yaptığı işler ayrı birer kutlama ve törene konu olmaktadır.

Toplumların kültürel değerlerinin bir sunumu olarak da tanımlanabilecek etkinlikler, insanların kendi kültürlerini kutsamalarının yanı sıra farklı kültürleri tanıma ve günlük yaşamlarından arta kalan kısa zamanlarını güzel ve hoş bir biçimde, özgürce ve eğlenceli bir şekilde geçirme isteklerini karşılama olanağı sunmaktadırlar. Bir toplumun kültürel varlıkları, o toplumu birbirine bağlayan önemli birer unsur olarak özellikle turizmin gelişiminin en önemli nedenlerinden biridir. Kültür odaklı etkinlikler ise mevcut kültürün tanıtılması, geniş kitlelere duyurulması ve topluma özgü kültürel özelliklerin korunması açısından önemlidir. Türkiye özellikle şark'a ve Edward Said'in (2003: 2) tanımladığı öteki'ne geçiş için bir basamak teşkil etmektedir ve farklılığı ve başkallığıyla özellikle yabancıların gözünde bir masal diyarı olarak konumlandırılacak bir ülkedir. Bu bağlamda halk kültürü ve Avrupalının imgelemindeki farklılığıyla ilişkili olarak, içinde yer aldığı kültür ve sanat bağlamında önemli bir potansiyel teşkil etmektedir. Ülkenin farklı bölgelerinde ortaya çıkan kültürel farklılıklar açısından da Türkiye, kültürel etkinlikler bağlamında önemli bir zenginliğe sahiptir.

Burada üzerinde önemle durulması gereken etkinliklerden biri de iklim ve coğrafi farklılıklardan kaynaklı etkinliklerdir. Türkiye'de özellikle tarımsal üretime bağlı hasat şenlikleri ve kutlamaları açısından oldukça geniş bir çeşitlilik gözlenmektedir. Lale, çilek, kiraz, gül, çay, dut, domates, karpuz, adına festival ve şenlik gibi etkinlikler düzenlenen tarımsal ürünlerden yalnızca bazılarıdır. Benzer şekilde yayla, deniz, dağ gibi coğrafi etiketli şenliklerin de yaygın olarak düzenlendiği ve kutlandığı bilinmektedir. Bu tür etkinlikler yerel halka da bireysel ve sosyal yararlar sağlamaktadır. Tarımsal ürünler ve coğrafi konumlara göre düzenlenen şenlik ve kutlama gibi etkinlikler konserler, dans ve halk oyunları gösterileri ve içerdiği spor etkinlikleriyle katılan halkın hoş ve eğlenceli vakit geçirmesine, günlük stresini atmasına, kültürü ve ilgili ürünü tanınmasına ve bireysel becerilerini sergilemesine olanak sunmaktadır (Yıldırım vd., 2016). Bu kutlamalar ve şenlikler özellikle farklı yerleşim birimlerinden insanların ilgisini

çekmektedir ve kısa süreli de olsa iç turizmin gelişimi üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

Etkinlikler belirli bir sanat türüne odaklı ya da sanatsal üretime bağlı olarak da modern yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Bu doğrultuda müzik, edebiyat, sinema, tiyatro, opera gibi sanat dallarına yoğunlaşan veya bunların bazılarını belirli bir potada birleştiren etkinlikler de gün geçtikçe artmaktadır (Yolal, Çetinel ve Uysal, 2009). Bu bağlamda pek çok kent, kültür ve sanat şenlikleri ya da festivalleri düzenleyerek halkın sanatsal etkinliklere katılımını ve kentin sanat yaşamına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Altın Koza Film Festivali, Altın Portakal Film Festivali, İstanbul Uluslararası Dans Festivali, Uluslararası Ankara Tiyatro Festivali gibi festivaller ve etkinlikler uluslararası boyut kazanmış olmalarından dolayı Türkiye adına olumlu imaj geliştirme ve tanıtım açısından da önemli işlevler üstlenmektedir. Özellikle film festivalleri, ünlüleri etkinliğin düzenlendiği yerlere çekme ve uluslararası basında daha geniş yer bulması ile sanat etkinlikleri arasında öne çıkmaktadır (Yolal, Rus, Cosma ve GURSOY, 2015). Benzer şekilde bu tür etkinliklere katılım özellikle yerel halkın yaşam kalitesinin geliştirilmesi açısından da önemli bir etkiye sahiptir (Yolal, Gürsoy, Uysal, Kim ve Karacaoğlu, 2016). Bu durum ise etkinliklerin düzenlenmesinden elde edilmesi beklenen faydaları üst düzeye çıkarmaktadır.

Son yıllarda turizmle ilişkisi gittikçe artan sportif etkinliklerin dünya turizminde gelişme potansiyeli sağlayan önemli alanlardan biri haline geldiği görülmektedir (www.tursab.org.tr). Etkinlik bağlamında düşünüldüğünde Türkiye'nin sahip olduğu önemli bir potansiyel de spor etkinlikleridir. Günümüzde gerek profesyonel gerekse rekreasyonel spor faaliyetleri ve artan sağlıklı yaşam arzusuna bağlı olarak sportif faaliyetlere yönelik ilginin arttığı gözlemlenmektedir (Yolal, Sahilli Birdir, Karacaoğlu ve Birdir, 2014). Sahip olduğu iklim ve spor tesisleri potansiyeli ile Türkiye, spor etkinlikleri açısından da önemli bir ülkedir. Spor etkinliklerine aktif ve/veya pasif olarak katılanlar bu anlamda önemli bir pazar teşkil etmektedir. Öte yandan spor etkinlikleri daha çok turizm sezonunun düşük olduğu dönemlerde yapıyor olmasından dolayı sezonu uzatma etkisine de sahiptir. Bu kapsamda özellikle Antalya bölgesinde golf turizmi ve yerli yabancı spor takımlarının kamp dönemlerinde hizmet verecek yatırımlar yapılarak ürünün çeşitlendirildiği bilinmektedir.

Gelişen eğitim olanaklarına bağlı olarak artan kongre merkezleri, sergi salonları, turistik ürünün çeşitlendirilmesi ve farklı pazarlara yönelik ürün geliştirme çabaları kapsamında düşünülmektedir. Türkiye aynı zamanda kongre ve sergi turizmi açısından önemli bir altyapıya ve yetişmiş insan kaynağına sahiptir. Ulusal ve uluslararası toplantı organizasyonlarına katılanların toplantı dışında diğer bir takım turistik ürünler arayışı içinde olmaları ve toplantı için gittikleri

destinasyonlara daha sonra dinlenme amaçlı da seyahat etme potansiyellerinden dolayı kongre ve toplantı etkinlikleri Türkiye açısından önem arz etmektedir.

Türkiye açısından etkinlikler değerlendirildiğinde bu etkinliklerin büyük bir çoğunluğunun iyi organize edilmemiş olması, duyurum ve tanıtımlarının yetersiz kalması ve finansal nedenlerden dolayı yerel yöneticilerin, yerel halkın ve düzenleyici kurum ve kuruluşların kısa ve uzun soluklu beklentilerinin karşılanamaması ile sonuçlandığı gözlemlenmektedir. Dolayısıyla iyi niyetli amaçlarla düzenlenmeye başlanan etkinlikler, kısa süre sonra başarısızlıklarından ve karar mekanizmalarındaki kısıtlılıktan dolayı sürekli kılınmamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel kaynaklarıyla etkinlik turizmi anlamında önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak bu potansiyelin etkin ve verimli bir şekilde kullanılabilirdiğini söylemek mümkün görünmemektedir. Bir etkinliğin temel amacı halka yönelik bir kutlama, anma ve eğlenme olanağının sunulmasıdır. Buradan hareketle halktan ayrı, halktan uzak bir etkinliğin başarılı olma şansı oldukça düşüktür. Dolayısıyla etkinlik düzenlemekten elde edilmesi beklenen faydaların artırılması, olumsuz etkilerin azaltılması ve etkinliğin uzun soluklu bir kutlama şekline dönüştürülmesi için etkinliklerin de stratejik bir şekilde planlanması, organize edilmesi ve yönetilmesi gerekmektedir.

Etkinliklerin başarısı için temel nokta yerel halkın etkinliği benimsemesi, destek vermesi ve etkinliğe katkı sağlamasının teminidir. Halktan uzak, halkın katılımının sağlanamadığı etkinliklerin başarılı olamayacağı açıktır. Bunun için öncelikle etkinlik planlamasının erken aşamalarında, bir etkinlik düzenlenmesi fikrinin ortaya atıldığı andan itibaren halkın sürece dahil edilmesi gerekmektedir. Etkinlik türü ve şeklinin belirlenmesi dışında etkinlik içeriğinin belirlenmesi aşamasında halkın sürece dahil edilmesi, etkinliklere gönüllü desteği ve katılımının sağlanması açısından özellikle önemlidir. Belirli bir zümrenin öznel beğenileri ve beklentileri doğrultusunda oluşturulacak bir etkinlik, halkın beğenisinden ve beklentisinden de uzak olacaktır. Öte yandan etkinlik sırasında geniş kitlelerin katılımını sağlayacak önlemlerin alınması, etkinliklerden daha geniş kitlelerin yararlanmasının teşvik edilmesi halktan uzak, sadece belirli bir elit çevrenin etrafında etkinlikler düzenlenmesinin önüne geçecektir. Alanyazında yoğunlukla tartışılan sosyal değişim kuramına göre halkın faydalarına ikna olmadığı gelişmeleri desteklemediği bilinmektedir ve bu gerçek pek çok araştırma tarafından da ortaya konulmuştur (Sharma, Dyer, Carter ve Gursoy, 2008). Dolayısıyla bu süreçte halkın etkinliklerin faydalarına ilişkin ikna edilmesi ayrıca önemlidir. Yerel halka ilişkin son bir nokta da bireylerin pasif izleyiciler olmaktan öte üretken, etkinliği dönüştüren ve geliştiren aktif unsurlar haline getirilmesidir. Top-

lumlar kendi içlerinden çıkan değerleri sahiplenme ve benimseme konusunda daha coşkulu durlar.

Etkinlik planlamasında geniş katılımın sağlanması, kamu kaynaklarının kullanımını konusunda da paydaşların ikna edilmesi önemlidir. Yerel halkın belirli bir kesiminin, düzenlenecek etkinliklerden elde edilecek faydaların etkinliğin maliyetlerini karşılamayacağına ilişkin kuvvetli bir inancı vardır (Giesecke ve Madden, 2007). Öte yandan etkinlik kararları çoğunlukla yerel yöneticiler ve toplumun önde gelenleri tarafından alındığından halkın kabulü ve desteği açısından güven ortamının sağlanması oldukça önemlidir (Nunkoo, 2015). Bu nedenle etkinlik kararlarının alınmasında etkin rol oynayan taraflar arasında güven ortamının teşkil edilmesi halkın etkinliğin etkilerine ilişkin algıları üzerinde olumlu katkılar sağlayacaktır. Kararların alınmasında şeffaflığın sağlanması, halkın güvendiği temsilcilerin kararlara dahil edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda elitist tutumlardan kaçınılmalıdır. Yerel halkın şeffaflığa ilişkin kaygılarının giderilmesi ve etkinliklerin maliyetlerine ilişkin bilgilendirilerek etkinlik düzenlemekten elde edilecek faydalar konusunda ikna edilmesi gerekmektedir.

Türkiye etkinlik turizmi bağlamında önemli bir potansiyele sahip olmakla birlikte etkinlik turizminden yeteri kadar fayda elde edememektedir. Bu noktada etkinliklerin düzenlenmesi yanında bu etkinliklerin tanıtımı ve duyurulmasına ilişkin sorunların yaşandığı gözlemlenmektedir. Tanıtım ve tutundurma Türkiye'nin turizm açısından öteden beri yaşadığı temel sorunların başında gelmektedir. Dolayısıyla etkinlik düzenleyen kurum ve kuruluşların etkinlik konusunda pazarlama faaliyetlerine ağırlık vermeleri, planlama aşamasında pazarlamaya ilişkin bütçe ayırarak bu bütçenin etkin ve verimli kullanımı için gerekli önlemleri alması gerekmektedir. Tanıtım ve duyurum özel uzmanlık isteyen bir faaliyet olduğundan, bu faaliyetlerin planlanması ve yürütülmesinde uzmanlaşmış kuruluşlarla işbirliği yapılması başarı açısından önemlidir.

Konuya ilişkin olarak Tokay Argan ve Yüncü (2015) etkinliğe ev sahipliği yapan yerleşim yerlerinde bulunan yerel halkın da pazarlama karması unsuru olarak değerlendirilmesi gerekliliğine vurgu yapmaktadırlar. Bu doğrultuda yerel halkın ziyaretçi ve katılımcılara karşı tutumları ve davranışları, doğrudan etkinlik deneyimini etkileyebilmektedir. Etkinlik süresince ziyaretçiler/katılımcılar ile birebir etkileşime giren yerel halkın katılımcılara yakın ve sıcak biçimde davranmaları, konukseverlik göstermeleri etkinlik deneyimini olumlu yönde etkilemektedir (Tokay Argan ve Yüncü, 2015). Dolayısıyla yerel halkın etkinlikleri benimsemesi, etkinliklerden elde edecekleri faydalara ilişkin inançlarının geliştirilmesi, onların etkinlik katılımcılarına ve ziyaretçilerine yönelik tutumlarına da etki edecektir.

Yukarıda da değinildiği üzere etkinlikler ev sahibi toplulukta bir topluluk duygusu yaratılmasına katkı sağlar. Çeşitli toplumsal, ekonomik ve kültürel so-

runlarla boğuşmakta olan Türkiye’de anılan bu topluluk duygusunun yaratılması açısından etkinlikler, toplumsal kutlamalar önemli katkılar sağlayabilir. Konunun önemine atfen, alanyazına dayalı betimsel bir çalışma olma kısıtına sahip bu çalışmanın ötesinde yapılacak yeni çalışmalara ihtiyaç vardır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda özellikle halkın etkinliklere ilişkin tutumlarının araştırılması, halkın desteğini sağlamayı amaçlayan karar alıcılar açısından özellikle önemlidir. Bunun yanında belirli etkinliklerin başarılı bir şekilde yürütülmesi ve uzun soluklu kılınmasına yönelik araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Etkinliklere ilişkin yapılacak çalışmalar konuya ilişkin bilgi birikimine katkı sağlamanın yanında, uygulamacılara ve karar alıcılara da önemli bilgiler sunma potansiyeline sahiptir. □

KAYNAKÇA

- Allen, J., O'Toole, W., McDonnell, I. ve Harris, R. (2002). *Festival and Special Event Management*. Milton: John Wiley & Sons Inc.
- Arcodia, C. ve Whitford, M. (2006). Festival Attendance and the Development of Social Capital. *Journal of Convention and Event Tourism*, 8(2), 1-18.
- Atçı, D., Unur, K. ve Gürsoy, D. (2016). The Impacts of Hosting Major Sporting Events: Resident's Perceptions of the Mediterranean Games 2013 in Mersin. *International Review of Management and Marketing*, 6(1), 139-145.
- Attanasi, G., Casoria, F., Centorrino, S. ve Urso, G. (2013). Cultural Investment, Local Development and Instantaneous Social Capital: A Case Study of a Gathering Festival in the South of Italy. *The Journal of Socio-Economics*, 47, 228-247.
- Besculides, A., Lee, M. E. ve McCormick, P.J. (2002). Residents' Perceptions of the Cultural Benefits of Tourism. *Annals of Tourism Research*, 29(2), 303-319.
- Bob, U. ve Swart, K., (2009). Resident Perceptions of the 2010 FIFA Soccer World Cup Stadia Development in Cape Town. *Urban Forum*, 20(1), s. 47-59.
- Burbank, M., Heying, C.H. ve Andranovich, G. (2000). Antigrowth Politics or Piecemeal Resistance? Citizen Opposition to Olympic-related Economic Growth. *Urban Affairs Review*, 35(3), 334-357.
- Chang, J. (2006). Segmenting Tourists to Aboriginal Cultural Festivals: An Example in the Rukai Tribal Area, Taiwan. *Tourism Management*, 27(6), 1224-1264.
- Cudny, W., Korec, P. ve Rouba, R., (2012). Residents' Perception of Festivals-A Case Study of Lodz. *Sociologia*, 44(6), s. 704-728.
- Cushman, G., Veal, A.J. ve Zuzanek, J. (2005). Leisure Participation and Time-use Surveys: An Overview, içinde G. Cushman, A.J. Veal ve J. Zuzanek (Ed.), *Free Time and Leisure Participation: International Perspectives* (ss. 1-16), Oxfordshire: CABI publishing.
- Delamere, T.A. (2001). Development of a Scale to Measure Resident Attitudes toward the Social Impacts of Community Festivals, PartII: Verification of the Scale. *Event Management*, 7(1), 25-38.
- Delamere, T.A., Wankel, L.M. ve Hinch, T.D. (2001). Development of a Scale to Measure Resident Attitudes toward the Social Impacts of Community Festivals, Part I: Item Generation and Purification of the Measure. *Event Management*, 7(1), 11-24.
- del Barrio, M.J., Devesa, M. ve Herrero, L.C. (2012). Evaluating Intangible Cultural Heritage: The Case of Cultural Festivals. *City, Culture and Society*, 3, 235-244.
- Derret, R. (2004). Festivals, Events and the Destination, içinde Yeoman, I., Robertson, M. ve Knight, J.A. (Ed.) *Festival and Events Management: An International Arts and Culture Perspective* (ss. 32-51). Amsterdam: Elsevier Butterworth Heinemann.
- Dwyer, L., Mellor, R., Mistilis, N. ve Mules, T. (2000). A Framework for Evaluating and Forecasting the Impacts of Special Events, içinde J. Allen, R. Harris, L.K. Jago ve A.J. Veal (Ed.) *Events beyond 2000: Setting the agenda* (ss. 31-45). Sydney: Australian Centre for Event Management.
- Erden, Ö.İ. ve Yolal, M. (2016). Residents' Socio-economic Perceptions of an International Fair. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 18(2), 152-161.

- Ferdinand, N. ve Williams, N.L. (2013). International Festivals as Experience Production Systems. *Tourism Management*, 34, 202-210.
- Fredline, E. ve Faulkner, B. (2000). Host Community Reactions: A Cluster Analysis. *Annals of Tourism Research*, 27(3), 763-784.
- Fredline, L., Jago, L. ve Deery, M. (2003). The Development of a Generic Scale to Measure the Social Impacts of Events. *Event Management*, 8(1), 23-37.
- Getz, D. (1991). *Festivals, Special Events and Tourism*. New York: Van Nostrand Reinhold
- Getz, D. (1993). *Festivals and Special Events*, İçinde M.A. Khan, M.D. Olsen ve T. Var (Ed.), *Encyclopedia of Hospitality and Tourism* (ss. 789-810), New York: Van Nostrand Reinhold.
- Getz, D. (1997). *Event Management and Event Tourism*. New York: Cognizant Communication Corporation.
- Getz, D. (2015). The Forms and Functions of Planned Events, içinde I. Yeoman, M. Robertson, U. McMahon-Beattie, E. Bracker ve K.A. Smith (Ed.), *The Future of Events and Festivals* (ss. 20-35). New York: Routledge.
- Giesecke, J. ve Madden, J. (2007). *The Sydney Olympics, seven years on: An ex-post dynamic CGE assessment*. Centre of Policy Studies, Monash University Working Paper G-168.
- Gotham, K.F. (2011). Resisting Urban Spectacle: The 1984 Louisiana World Exposition and the Contradictions of Mega Events. *Urban Studies*, 48(1), 197-214.
- Gursoy, D. ve Kendall, K.W. (2006). Hosting Mega Events-Modelling Locals' Support. *Annals of Tourism Research*, 33(3), 603-623.
- Gursoy, D., K. Kim, ve M. Uysal (2004). Perceived Impacts of Festivals and Special Events by Organizers: An Extension and Validation. *Tourism Management*, 25, 171-181.
- Gursoy, D., Yolal, M., Ribeiro, M.A. ve Netto, A.P. (2016). Impact of Trust on Local Residents' Mega-Event Perceptions and Their Support. *Journal of Travel Research*, 56(3), 393-406.
- Jeong, G. H., ve B. Faulkner (1996). Resident Perceptions of Mega-event Impacts: The Taejon International Exposition Case. *Festival Management and Event Tourism*, 4(1-2), 3-11.
- Kim, S. ve Petrick, J., F., (2005). Residents' Perceptions on Impacts of the FIFA2002 World Cup: The Case of Seoul as a Host City. *Tourism Management*, 26, 25-38.
- Lee, I., Arcodia, C. ve Lee, T.J. (2012). Benefits of Visiting a Multicultural Festival: The Case of South Korea. *Tourism Management*, 33(2), 334-340.
- Lee, S., Manthiou, A., Jeong, M., Tang, L. ve Chiang, L. (2014). Does Consumers' Feeling Affect Their Quality of Life? Roles of Consumption Emotion and Its Consequences. *International Journal of Tourism Research*, 2014, DOI: 10.1002/jtr.
- Leenders, M. A., Go, F. M. ve Bhansing, P. V. (2015). The Importance of the Location in Hosting a Festival: A Mapping Approach. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 24(7), 754-769.

- Liang, Y., Illum, S.F. ve Cole, S.T. (2008). Benefits Received and Behavioural Intentions of Festival Visitors in Relation to Distance Travelled and Their Origins. *International Journal of Event Management Research*, 4(1), 12-23.
- Litvin, S.W. ve Fetter, E. (2006). Can a Festival be too Successful? A Review of Spoleto, USA. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 18(1), 41-49.
- Manolika, M., Baltzis, A. ve Tsigilis, N. (2015). Measuring Motives for Cultural Consumption: A Review of Literature. *American Journal of Applied Psychology*, 3(1), 1-5.
- Nunkoo, R. (2015). Tourism Development and Trust in Local Government. *Tourism Management*, 46, 623-634.
- Nunkoo, R. ve So, K.K.F. (2015). Residents' Support for Tourism: Testing Alternative Structural Models. *Journal of Travel Research*, 55(7), 847-861.
- O'Sullivan, D. ve Jackson, M.J. (2002). Festival Tourism: A Contributor to Sustainable Local Economic Development? *Journal of Sustainable Tourism*, 10(4), 325-342.
- Perebensen, N.K., Chen, J.S. ve Uysal, M. (2014). Co-creation of Tourist Experience: Scope, Definition and Structure, içinde N.K. Prebensen, J.S. Chen ve M. Uysal (Ed) *Creating experience value in tourism* (ss. 1-10). Oxfordshire, İngiltere: Cabi Publishing.
- Quinn, B. (2006). Problematising 'Festival Tourism': Arts Festivals and Sustainable Development in Ireland. *Journal of Sustainable Tourism*, 14(3), 288-306.
- Quinn, B. (2009). Festivals, Events and Tourism, içinde T. Jamal ve M. Robinson (Ed) *The SAGE Handbook of Tourism Studies* (ss.483-503). London: Sage.
- Raj, R. ve Musgrave, J. (2009). *Event Management and Sustainability*. Oxfordshire: CABI.
- Rao, V. (2001). Celebrations as Social Investments: Festival Expenditures, Unit Price Variation and Social Status in Rural India. *The Journal of Development Studies*, 38(1), 71-97.
- Rees, M., (2000). Issues in Evaluation: Eventscorp's Perspective, içinde J. Allen, R. Harris, L.K. Jago ve A.J. Veal (Ed.) *Events beyond 2000: Setting the agenda* (ss. 75-84). Sydney: Australian Centre for Event Management.
- Richards, G. ve Wilson, J. (2004). The Impact of Cultural Events on City Image: Rotterdam, Cultural Capital of Europe 2001. *Urban Studies*, 41(10), 1931-1951.
- Said, E. (2003). *Orientalism*. London: Penguin Books.
- Sharma, B., Dyer, P., Carter, J. ve Gursoy, D. (2008). Exploring Residents' Perceptions of the Social Impacts of Tourism on the Sunshine Coast. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 9(3), 288-311.
- Tokay Argan, M. ve Yüncü, D. (2016). *Etkinlik Pazarlama Yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Tresidder, R. (2015). Experiences Marketing: A Cultural Philosophy for Contemporary Hospitality Marketing Studies. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 24(7), 708-726.
- Yıldırım, O., Karaca, O.B. ve Çakıcı, A.C. (2016). Yerel Halkın 'Adana-Uluslararası Portakal Çiçeği Karnavalı'na Yönelik Algı ve Memnuniyetleri Üzerine Bir Araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 13(2), 50-68.
- Yıldız, S. B. ve Polat, E. (2016). Yerel Halkın Eskişehir'de Düzenlenen Festivallerin Etkilerine Yönelik Algıları. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 4(2), 40-62.

- Yolal, M., Çetinel, F. ve Uysal, M. (2009). An Examination of Festival Motivation and Perceived Benefits Relationship: Eskişehir International Festival. *Journal of Convention & Event Tourism*, 10 (4), pp. 276-291.
- Yolal, M., Rus, R.V., Cosma, S. ve Gursoy, D (2015). A Pilot Study on Spectators' Motivations and Their Socio-Economic Perceptions of a Film Festival. *Journal of Convention & Event Tourism*, 16:3, 253-271.
- Yolal, M., Gursoy, D., Uysal, M., Kim, H. ve Karacaoğlu, S. (2016). Impacts of Festivals and Events on Residents' Well-being. *Annals of Tourism Research*, 61, 1-18.
- Yolal, M., Sahilli Birdir, S., Karacaoğlu, S. ve Birdir, K. (2014). XVII. Akdeniz Oyunları Seyircilerinin Güdüleri ve Algıladıkları Faydalar Üzerine Bir Çalışma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11(2), 28-44.
- <http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/genel/etkinlik> (E. tarihi 01.11.2016)
- http://www.tursab.org.tr/dosya/1025/02ocspor_1025_1941484.pdf (E. tarihi 07.10.2016)